

1 1/2 láb szélés pásztákra vetjük, a csemetéket pedig 3 lábnyi sortávolságban ültetjük.

A sorok közé már most elvetjük a gabonát, vagy ültetjük a krumplit vagy répát oly formán, hogy aza a fával vetett soroktól mindkét felől egy lábnyi távolságra maradjon.

Ez által azon lényeges előny éretik el, hogy a fanövények a sorközökön természetett mezei vetemények által a talajtápanyagoktól meg nem foszthatnak s valamint kezdetben úgy később is örvedetesen fejlődhetnek.

P—tz.

A tyuk-ól és a tej-kamara.

A mezőgazdaság csak akkor válhatik lehetőleg biztos és jövedelmező üzletté, midőn a körülmények engedte határig — sokoldalú.

A mezei ipar már természeténél fogva több irányu termelésre van utalva; de érdeke is szükségképen erre kényszeríti. A gazdaság számos nagyobb, kisebb forrást nyithat meg a végjövédlem szaporítására; ezen különböző jövédelmi ágak pedig egymást nemesak ki nem zárják, hanem sok tekintetben kölcsönösen támogatják és feltételezik.

Ha a mezei gazdálkozás Magyarhonban eddig oly csekély jövédelmet hozott és ez is annyi ingadozásoknak, sőt válságos esélyeknek kitéve volt: annak egyik lényeges oka abban keresendő, hogy a mezei üzlet — eltekintve egyéb hiányaitól — nálunk még igen egyoldalulag gyakoroltatik; a termelésnek mindig csak egyik vagy másik ága kiválóbban miveltetik, számos más ágak pedig, melyek első tekintetre és egészben véve ugyan alárendelt jelentőségű, de bizonyára nem megvetendő tényezők az összes jövédelemre nézve — vagy teljesen elhanyagoltatnak, vagy csak egész pongyolán s főlületesen kezeltetnek.

Hogy ezen kisebb, u. n. mellékes jövédelmi ágak elhanyagolása — mind magán- mind közgazdasági tekintetből épen nem igazolható, sőt nagyon kárhoztatható, azt számos adatokkal lehet bebizonyítani, melyek az efféle mellékágaknak néha nagyszerű eredményét világosan kimutatják.

Nem említve azt, hogy mennyit jövédelmez péld. Olaszhonnak a selyemtermelés, Csehországnak a komló, Erfurt vidékének a zöld-

ség és a virágmag, Stajerhonnak a gyümölcs, Elzásznak a dohány s a t; csak egypár adatot akarunk itt feljegyezni, melyekből látható: mit jövedelmez Franciaországban csupán egy évi kivitel az oly szerénynek látszó gazdasági cikkekben, minők a tojás, a vaj és a sajt. Statistikai adatok szerint, a nevezett cikkekből kivetett, az alább nevezett éveknél első 10 hónapjában, frankban kifejezett érték szerint:

év	tojás frank	vaj frank	sajt frank
1862-ben . . .	14,670.000 . . .	21,141,000	2,836.000
1863 „ . . .	20,357.000 . . .	28,527,000	3,161.000
1864 „ . . .	24,600.000 . . .	32,353,000	3,432.000
1865 „ . . .	32,345.000 . . .	46,789,000	4,619.000
1866 „ . . .	38,021.000 . . .	60,270,000	5,523.000

Ehez járul még évenként átlagosan 10 millió frank a kivitt tollért.

1866-ban tehát a tojás-, vaj- és sajtban kivitel Franciaországnak az első 10 hónap alatt már 103.814.000 frankot jövedelmezett. Az 1866-ki egész évi kivitel értékét pedig ama cikkekben bátran lehet 120 millió frankra tenni; és ha a belföldi fogyasztást a nevezett cikkekben csak három- vagy négyszerre oly magas számra emeljük, akkor a baromfityenyésztés és tejgazdaság egy évi termelése Franciaországban 600 millió franknyi értéket és ebben 120 millió franknyi kivitelt képvisel.

Ezen számokból látható továbbá:

1) mi roppant tőkét termeszthetnek a gazdaságban oly alárendelt források is, mint milyen péld. a tyúk-ól és a tejkamra;

2) mi jelentékeny kiviteli cikkeket képezhetnek ily termények, és mi szép somma pénzt hajthatnak külföldről a gazdának;

3) mi nagyszerű emelkedésre képesek ezen termelési ágak, és

4) mennyire tévednek azon gazdák, kik a mezei iparnak kisebb ágait eléggé nem méltatják és ott is hol a körülmények kedveznének, kellően nem művelik.

Mi kisszerű, imént idézett számokhoz képest, az Osztrákbirodalomnak hasonló cikkekbeni kivitele. Hivatalos kimutatás szerint tett ezen kivitel 1865-ben:

Vajban: 2.561.650, sajtban: 362.475 forintot (tojás nincs kimutatva): tehát alig egy nyolczadrészt az illető

francia kivitelnek. Emellett még tekintetbe veendő, hogy az osztrákbirodalmi kivitelnek, a fennjelölt évben, 142.950 és 923.360 ftnyi bevétel vajért, illetőleg sajtért áll ellenében.

Mint hogy pedig a nevezett cikkeknek belfogyasztása is kérdésen kívül nagyobb Franciaországban, mint az Osztrákbirodalomban; sőt a vajra nézve igen jelentékeny különbség létezik: ennélfogva bizonyára nem tévedünk, ha ezen cikkekbeni összes osztrák termelést az illető francia termelésnek csak egy nyolczadrészére becsüljük!

De, kérdés, mi oknál fogva szabad állítani, hogy a termelés és kivitel idézett cikkekben az Osztrákbirodalomban nem volna oly számra emelhető, mint Franciaországban? Nem léteznek-e nálunk mindazon „természetes előfeltételek“ melyeknél fogva azt, rendkívüli erőmegfeszítés nélkül is, nagyszerűen fokozni lehetne? Midőn a tejtermelés már mai nap Gácsországban 12, Csehországban 17, Tirolban 7 millió bécsi akóra becsültetik, — mely azonban jelenleg még igen rosszúl értékesítetik — mily összegeket termelhetnének Magyar- és Erdély-, Horvát- és Tótország, melyek jelenleg összesen is alig mutatnak fel oly termelési számot, mint Csehország egy maga. *) Mi kitünő vajat és sajtokat állíthatnának elő a birodalombeli hegy és havasi gazdaságok — Magyar- és Erdélyországban, Stájerhonban, Tirolban, Felső-Ausztriában — ha ezen termelési ágakra oly figyelem, gond és munkaerő fordítatnék, minőre azok valóban méltók. Nem szégyen-e tulajdonkép, hogy az egész birodalom egyetlen finom asztali sajtot sem termel a világkereskedés számára, sőt magának a birodalomnak határain belül, áldott hazánk, bármely tisztesebb vendéglőjében is, finom sajtokul a schweitzzi, francia és angol sajtok szerepelnek!

Az efféle jelenségek mélyen szomorítók, és annál inkább sajnosak, mert azok nemcsak a nevezett esetekben, hanem számos más alakban és változatban észlelhetők — mezei iparunk tág terén!

És mi oka ezen leverő tényeknek? — Főleg az: hogy mezei

*) Hivatalos kimutatás szerint termel:

Magyarország	11,711.000
Erdély	3,930.000
Horvát és	
Tótország	1,449.000
Határörvidék	1,593.000 b. akó tehéntejet.

iparunkat még nem hatotta keresztül a termékenyítő értelmiség; hogy természetes előnyeinket és kedvező viszonyainkat még kellően sem méltányolni, sem kihasználni nem tudjuk: hogy gazdálkodásunkban még mindig a régi kerékvágáshoz és kivált a káros e g y o l d a l u s á g h o z ragaszkodunk, s ennél fogva számos oly mellékforrásokat elhanyagolunk, melyek tapintatos kiválasztás, okszerű kezelés és kitartó munkásság mellett, a földnek jövedelmét nem csak tetemesen emelni, hanem — az üzlet nagy előnyére — jobban is állandósítani képesek lehetnének.

Turonyi.

A vörösfenyőről.

Közli Bedő Albert.

Lapunk 1866-ki évfolyamának 8-ik oldalán közlöttük Dr. Ebermayer értekezését a vörösfenyőről, érdekesnek tartjuk erre vonatkozólag még az „A. F. u J. Z.“ nyomán, a következő észrevételeket s megjegyzéseket is közleni.

Kétségtelen, hogy a vörösfenyő tenyésztése a jövőre nézve igen fontos a szerszámfában mind inkább nyilvánuló szükség kielégíthetése tekintetéből, különösen oly szerszámfát értve, mely tartóságára nézve az egyre fogyó tölgyfához közel álljon és vízi építményekre is alkalmas legyen.

E tekintetben a vörösfenyő a többi túlevelű fákat jóval felülmulja, sőt némely kemény lomblevelű fánál mint pl. a bikknél is többet ér, s ha nem is bír oly horderővel mint a lúczfenyő, de azért gerendának még is használható s már azon eset is hogy keresett vasuti párnafa, jelentékeny jövőt biztosít számára.

Tapasztalatok bizonyítják, hogy ez állítások igazak; ott hol vörösfenyő található volt, számos évtől fogva különféleképp alkalmazták s így nem csak növekvési viszonyairól de használhatóságáról is voltak tapasztalatok szereshetők.

Egy 1567-ben épített kastélyban ajtók és ablakfák vörösfenyőből található, melyek alakjuk és külsejükre nézve ugyanezen korból erednek, s még ma is teljes jó állapotban vannak. 1835-ben háromszoba újraépítésénél az egyiket jegenye-, másikat lúcz- és harmadikat vörösfenyővel deszkázták ki; a jegenye-fenyő deszkákat már 20 év múlva ki kellett cserélni, sőt a lúczéi is romlottak voltak, míg a vörösfenyőei egészen változatlanok maradtak; mind háromféle deszka